

V Bruselu dne 29.1.2025
COM(2025) 30 final

**SDĚLENÍ KOMISE
EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Kompas konkurenceschopnosti pro EU

Kompas konkurenceschopnosti pro EU

Evropa má mnoho hospodářských předností, ale v současné době musí jednat, aby znovu získala svou konkurenceschopnost a zajistila si prosperitu. EU má všechny předpoklady k tomu, aby měla vedoucí postavení ve světové ekonomice zítřka. Má bezkonkurenční talenty a kvalifikovanou pracovní sílu, velké množství soukromého kapitálu, jednotný trh velikosti kontinentu, stabilní a předvídatelné právní prostředí, právní stát a jedinečné sociálně tržní hospodářství. V posledních letech Evropa prokázala pozoruhodnou schopnost reagovat na řadu krizí. Odolala pandemii a energetickému šoku vyvolanému energetickým vydíráním ze strany Ruska. Dosáhla hmatatelného pokroku v oblasti souběžné digitální a ekologické transformace a zavedla nové politiky a nové nástroje financování s cílem udržet oživení a zvýšit hospodářský růst.

EU musí urychleně odstranit dlouhodobé překážky a strukturální nedostatky, které ji brzdí. Evropa již více než dvě desetiletí nedrží krok s ostatními velkými ekonomikami kvůli přetrvávajícímu rozdílu v růstu produktivity. EU zaostává za USA v oblasti vyspělých technologií, zatímco Čína ji v mnoha odvětvích dohání, přičemž v boji o vedoucí postavení v některých nových oblastech růstu vítězí. Hlavní příčinou je nedostatek inovací. Evropě se nedaří převést své myšlenky do nových technologií, které lze uplatnit na trhu, a tyto technologie nedokáže integrovat do své průmyslové základny. Domácí omezení zároveň ztěžují schopnost evropských společností bránit se. Jsou pod tlakem vysokých cen energií a vysoké regulační zátěže. Čelí také stále nerovnějším podmínkám na celosvětové úrovni, které se vyznačují rozsáhlým využíváním průmyslových dotací v zahraničí. Evropa je také stále více závislá na strategických vstupech a vysoce koncentrovaných dodavatelských řetězcích.

Aby byla zajištěna budoucnost EU jako hospodářské velmoci, jako cíle investic a jako centra výroby, je naléhavě nutná rozhodná evropská reakce.

Pro Evropu je v sázce nejen hospodářský růst, ale i budoucnost jejího modelu. Pokud Evropa nezvýší svou produktivitu, hrozí, že uvízne na cestě nízkého růstu s nižšími příjmy pro zaměstnané osoby, s menším blahobytem pro znevýhodněné osoby a menšími příležitostmi pro všechny. Evropa čelí soupeření velmocí, soutěží o technologickou převahu a boji o kontrolu nad zdroji. V tomto světě jsou konkurenceschopnost Evropy a to, co Evropa představuje, neoddělitelné.

Naše svoboda, bezpečnost a autonomie budou více než kdy jindy záviset na naší schopnosti inovovat, konkurovat a růst. Tyto schopnosti budou klíčem k financování technologické a energetické transformace EU. Zajistí, aby náš osobitý sociální model zůstal udržitelný. A poskytnou zdroje, které Evropě umožní zajistit její bezpečnost a hrát globální roli v oblasti zahraničních věcí. Je nezbytné vytvořit podmínky pro prosperitu podniků, v nichž mají všichni stejnou šanci na úspěch. Zvyšování konkurenceschopnosti a produktivity půjde ruku v ruce se zlepšováním postavení občanů. Čistá ekonomika je silnou hnací silou konkurenceschopnější Evropy. EU musí zajistit svou udržitelnou prosperitu a konkurenceschopnost a zároveň zachovat své jedinečné sociálně tržní hospodářství, úspěšně zvládnout souběžnou transformaci a zachovat svou svrchovanost, hospodářskou bezpečnost a světový vliv. Jak varoval Mario Draghi, pokud Evropa přistoupí na řízený a postupný hospodářský pokles, odsoudí se k „pomalé agónii“.

V únoru 2024 podpořili zástupci evropských podniků a odborových svazů Antverpské prohlášení vyzývající k Průmyslové dohodě. **Lettova zpráva** ⁽¹⁾ varovala, že Evropa musí mnohem více využívat svůj jednotný trh, jinak ztratí význam ve světě, který se vyznačuje

(1) <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>

konkurováním velmocí. Před volbami do Evropského parlamentu bylo ústředním tématem veřejné diskuse v členských státech riziko deindustrializace a hospodářských potíží. V návaznosti na strategickou agendu Evropské rady přijali vedoucí představitelé EU Budapeštské prohlášení vyzývající k Dohodě pro konkurenceschopnost Evropy.

Draghiho zpráva ⁽²⁾, která byla vypracována na žádost předsedkyně Komise von der Leyenové, poskytla přesnou analýzu obtíží Evropy. Zpráva varuje, že Evropa se již nebude moci spoléhat na řadu faktorů, které v minulosti podporovaly růst: silná zahraniční poptávka tažená otevřeným systémem světového obchodu, přístup k levným a hojně dostupným fosilním zdrojům a „mírová dividenda“, kterou přineslo období relativní geopolitické stability, jež vládám EU umožnilo vynakládat prostředky na jiné priority. Evropa ztrácí své hybné síly růstu právě v době, kdy čelí obrovským potřebám investic do modernizace svého hospodářství, financování ekologické a digitální transformace a zajištění své bezpečnosti. Draghiho zpráva stanoví jasnou diagnózu a poskytuje konkrétní doporučení, jak Evropu nasměrovat na jinou trajektorii. **Je načase přejít k činům.**

Nová Komise má ambiciózní politický mandát založený na politických směrech její předsedkyně, a to být Komisi pro růst a investice. Konkurenceschopnost je ústředním bodem tohoto mandátu. **Toto sdělení je kompasem, kterým se bude řídit práce v nadcházejících pěti letech, a uvádí prioritní opatření k obnovení hospodářské dynamiky v Evropě.**

Nový model konkurenceschopnosti na základě produktivity založené na inovacích

Draghiho zpráva ukazuje, že inovace musí být jádrem evropské obnovy, přičemž odstraní další překážky, které brzdí růst. Evropská průmyslová struktura se stala statickou a převládají v ní tradiční odvětví, která vynakládají méně prostředků na výzkum a inovace než technologicky zaměřená odvětví v USA, přičemž jen málo začínajících podniků dosahuje kritického množství nových průlomových technologií ⁽³⁾. Vzhledem k tomu, že počet obyvatel klesá, Evropa se nemůže spoléhat na rostoucí vstupy pracovní síly, které podnítlí budoucí růst. Produktivitu je proto třeba oživit posunem k hranicím inovací a k investicím do dovedností, nikoli omezováním mezd.

Zároveň musí Evropa čelit dalším potenciálním brzdám své konkurenceschopnosti. Přejít na dekarbonizované hospodářství musí umožňovat konkurenceschopnost a být technologicky neutrální, zatímco přechod na čistší zdroje energie musí snížit náklady na energii a kolísání cen. Regulace v EU musí být přiměřená. EU musí rovněž zajistit svou průmyslovou přítomnost v klíčových technologických odvětvích a zmírnit rizika pro svou bezpečnost a odolnost vyplývající ze závislosti – jinak geopolitická nejistota omezí vyhlídky našich společností a zatíží investice.

Cílem kompasu je podporovat přirozené přednosti Evropy, využívat její zdroje a odstraňovat překážky na evropské i vnitrostátní úrovni.

Evropa musí být místem, kde se budou vynalézat, vyrábět a uvádět na trh technologie, služby a čisté výrobky zítřka, a to při zachování klimatické neutrality. Evropou, která zůstává domovem špičkových vědeckých a výzkumných inovací. Která udrží a přiláká nejlepší světové talenty a zajistí kvalitní pracovní místa pro všechny. Jejíž

⁽²⁾ https://commission.europa.eu/topics/strengthening-european-competitiveness/eu-competitiveness-looking-ahead_en

⁽³⁾ Evropská komise (2025), Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti. Představuje to přibližně dvě třetiny rozdílu v HDP na obyvatele mezi EU a USA.

vzestupná konvergence mezi regiony posiluje naše celosvětové postavení a naši jednotu. Která se stane předním světovým cílem investic a odměnění podstupování rizik a podnikavost.

Kompas konkurenceschopnosti

Kompas konkurenceschopnosti stanoví konkurenceschopnost jako jednu ze zastřešujících zásad činnosti EU.

Kompas sleduje dva obecné cíle. Za prvé, určit politické změny, které Evropa potřebuje k tomu, aby mohla přeřadit na vyšší rychlost. V některých oblastech bude třeba stávající politiky modernizovat; v jiných oblastech je nutná zásadní změna s cílem přizpůsobit se nové realitě. Druhým cílem je vyvinout nové způsoby spolupráce, které zvýší rychlost a kvalitu rozhodování, zjednoduší naše rámce a pravidla a překonají roztržitost. Evropa se může vyrovnat svým konkurentům o velikosti kontinentu pouze tehdy, budou-li politiky EU a jednotlivých států sladěny na základě stejných cílů a budou se vzájemně posilovat. Vzhledem k tomu, že mnoho klíčových nástrojů, od zdanění přes trhy práce až po průmyslové politiky, je z velké části nebo částečně v rukou vlád EU, klíčovou součástí této celkové strategie budou koordinované vnitrostátní reformy a investice.

Draghiho zpráva určila **tři transformační požadavky pro zvýšení konkurenceschopnosti**, přičemž kompas stanoví přístup a výběr stěžejních opatření, která mají každý z těchto požadavků v nadcházejících letech převést do praxe:

- odstranění rozdílů v oblasti inovací,
- společný plán pro dekarbonizaci a konkurenceschopnost,
- snížení nadměrné závislosti a zvýšení bezpečnosti.

Tyto hlavní body doplňují opatření týkající se **horizontálních podpůrných mechanismů**, které jsou nezbytné pro podporu konkurenceschopnosti ve všech odvětvích:

- **zjednodušení** regulačního prostředí, snížení zátěže a podpora rychlosti a flexibility,
- plné využití výhod plynoucích z rozsahu, které nabízí **jednotný trh**, a to odstraněním překážek,
- **financování** prostřednictvím unie úspor a investic a nového zaměření rozpočtu EU,
- podpora **dovedností a kvalitních pracovních míst** při současném zajištění sociální spravedlnosti,
- lepší **koordinace politik** na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni.

Na konci každého oddílu je uveden časový harmonogram a neúplný seznam plánovaných iniciativ.

1. Tři transformační požadavky na posílení konkurenceschopnosti

1.1. Odstranění rozdílů v oblasti inovací

Podíl Evropy na celosvětovém počtu patentů je srovnatelný s USA a Čínou. Nicméně komerčně využívána je pouze jedna třetina patentů registrovaných univerzitami v EU ⁽⁴⁾. Pro evropské výzkumné pracovníky a podnikatele je cesta od objevu a patentování k uvedení na trh plná překážek.

EU musí znovu nastartovat pozitivní koloběh inovací. Draghiho zpráva ukazuje, že růst produktivity je výsledkem kombinace dvou sil: přelomové inovace, kterou přinesou nové, dynamické začínající podniky, znamenající výzvu pro zavedené společnosti, a zvýšení efektivity ve vyspělých tradičních odvětvích, která tyto inovace uplatňují. Pokud jsou tyto dvě síly slabé, což je případ Evropy, hospodářství se ocitá v pasti odvětví se snižujícím se prostorem pro radikální inovace, přičemž výdaje soukromého sektoru na výzkum a vývoj se zastaví ⁽⁵⁾. **Pokud chceme, aby se budoucnost průmyslu vytvářela v Evropě, musí EU oživit koloběh inovací.**

Zakládání a rozšiřování společností v Evropě v současnosti brání roztržitost trhu, omezení rizikového kapitálu a nedostatečná podpora inovací. Evropské začínající podniky mají potíže s expanzí v rámci jednotného trhu z důvodu přetrvávajících regulačních překážek. Mají také horší přístup k rizikovému a rozvojovému kapitálu a dalším formám rizikového kapitálu než jejich protějšky v USA: podíl celosvětových finančních prostředků rizikového a rozvojového kapitálu získaných v EU činí pouze 5 %,

⁽⁴⁾ Evropská komise (2025), Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti.

⁽⁵⁾ MMF, 2024, Regionální hospodářský výhled pro Evropu: klesající růst produktivity v Evropě: diagnostika a nápravná opatření, 13. listopadu 2024.

zatímco v USA 52 % a v Číně 40 % ⁽⁶⁾. Tyto dva faktory se vzájemně posilují: nižší vyhlídky na růst začínajících podniků v EU a vyšší náklady na neúspěch snižují v očích investorů jejich atraktivitu. Řada z nich proto hledá finanční prostředky v USA a stěhuje se tam, aby využili větší tržní a zákaznickou základnu.

Zvláštní strategie EU pro začínající a rychle se rozvíjející podniky se bude zabývat překážkami, které brání vzniku a rozvoji nových podniků. Začne zlepšením vztahů mezi univerzitami a podniky a vytvořením lepších vyhlídek na komerční využití patentů. Odstraní překážky způsobené nedostatečným přístupem k rizikovému kapitálu, roztržitým jednotným trhem a omezenou dostupností a mobilitou talentovaných a kvalifikovaných pracovníků, jakož i nedostatečně cílenou podporou inovací. **Evropský inovační akt** podpoří přístup inovativních společností k evropským výzkumným a technologickým infrastrukturám, duševnímu majetku vytvořenému výzkumem a inovacemi financovanými z veřejných prostředků s cílem zvýšit patentování a regulační pískoviště umožňující inovátorům vyvíjet a zkusit nové nápady.

Skutečnou změnu by znamenalo, kdyby inovativní společnosti mohly využívat výhod jednotného harmonizovaného souboru pravidel platných v celé EU bez ohledu na to, kde na jednotném trhu investují a působí, namísto toho, aby čelily 27 odlišným právním režimům. Komise proto navrhne **28. právní režim**, který zjednoduší platná pravidla a sníží náklady na neúspěch, včetně všech příslušných aspektů práva obchodních společností, insolvenčního, pracovního a daňového práva.

Vzhledem k tomu, že inovativní podniky v Evropě rostou, udělá EU vše pro to, aby jim zajistila financování, které potřebují. Evropa nemá nedostatek kapitálu, ale ten je k dispozici převážně prostřednictvím bankovního financování, nikoli jako vlastní kapitál nebo jiné formy rizikového kapitálu. V zájmu vytvoření vhodnějšího finančního prostředí pro začínající a rychle se rozvíjející podniky budou v rámci připravovaných iniciativ unie úspor a investic představena opatření na podporu evropského rizikového a rozvojového kapitálu (viz oddíl 2.3).

Kromě toho bude Komise spolupracovat se skupinou EIB a soukromými investory na zavedení investičního programu TechEU s cílem pomoci překlenout nedostatek finančních prostředků na podporu přelomových inovací, posílit průmyslovou kapacitu Evropy a rychle se rozvíjejících společností, které investují do inovativních technologií, jako je umělá inteligence, čisté technologie, kritické suroviny, ukládání energie, kvantová výpočetní technika, polovodiče, vědy o živé přírodě a neurotechnologie.

S tím, jak se bude vyvíjet vize budoucnosti zemědělských a potravinových systémů, by mělo být podporováno také zemědělské podnikání jako hnací síla inovativních a udržitelnějších zemědělských postupů.

Evropa rovněž podpoří portfolio inovací, přičemž se nově zaměří na zvyšování výdajů na výzkum a vývoj a jejich koordinaci u projektů s velkým dopadem. V zájmu zlepšení celkového prostředí, které vytváří inovace, předloží Komise **akt o Evropském výzkumném prostoru** s cílem posílit investice do výzkumu a vývoje a přiblížit je cíli 3 % HDP, zaměřit podporu výzkumu více na strategické priority, posílit soulad mezi prioritami financování EU a členských států a podpořit pohyb znalostí a talentů v Evropě. Jak navrhuje Draghiho zpráva, práce zahájená Evropskou radou pro inovace na podporu

⁽⁶⁾ EIB, „Řešení nedostatků v oblasti rozvíjejících se podniků: omezení na finančních trzích, která brzdí inovativní podniky v Evropské unii“, 2024.

rozvoje vysoce rizikových podniků by měla pokračovat se zvýšeným podstupováním rizik s inspirací prvky modelu DARPA (7).

Vynikání v technologiích pro hospodářství zítřka

S tím, jak se zmenšují překážky bránící rozvoji, musí Evropa zajistit podmínky pro to, aby se vyspělým technologiím dařilo. V zájmu posílení technologické suverenity a konkurenceschopnosti musí Evropa stát v čele inovací v technologických odvětvích, která budou důležitá pro hospodářství zítřka – jako je umělá inteligence, polovodičové a kvantové technologie, pokročilé materiály, biotechnologie, technologie čisté energie, robotika, vesmírné technologie, propojená a autonomní mobilita a další.

Evropa stojí v čele při poskytování stabilního a bezpečného rámce pro společnosti vyvíjející a provozující digitální technologie na jednotném trhu, a to prostřednictvím opatření, jako je akt o datech a akt o správě dat, akt o kybernetické odolnosti a akt o umělé inteligenci, a odvětvových iniciativ, jako je akt o průmyslu pro nulové čisté emise a nový evropský prostor pro zdravotní údaje. Evropské normy ovlivnily vývoj celosvětového regulačního rámce. Nyní je třeba se zaměřit na to, aby naše technologické talenty a podpora rozvoje průmyslu na světové úrovni v EU mohly těžit z růstu produktivity plynoucího z technologií.

Evropa potřebuje výpočetní, cloudovou a datovou infrastrukturu, která je nutná pro vedoucí postavení v oblasti umělé inteligence. V rámci **strategie pro kontinent umělé inteligence** se iniciativa pro **továrny na umělou inteligenci** zaměří na využití všech výhod plynoucích z agregace a síťových účinků na evropské úrovni. Tato iniciativa vychází ze stávající evropské sítě superpočítačů světové úrovně EuroHPC a zřizuje „továrny na umělou inteligenci“ s cílem zvýšit výpočetní výkon Evropy a zpřístupnit jej začínajícím podnikům, výzkumným pracovníkům a průmyslu k tréninku, vývoji a zdokonalování jejich modelů umělé inteligence. Současně Komise prostřednictvím **aktu EU pro rozvoj cloudu a umělé inteligence** zmobilizuje veřejné a soukromé iniciativy s cílem zřídit nové gigatovárny na umělou inteligenci zaměřené na trénink velmi rozsáhlých modelů umělé inteligence, které umožní existenci klíčových ekosystémů umělé inteligence v celé EU. Akt rovněž stanoví minimální kritéria pro cloudové služby nabízené v Evropě. Doplní tak podporu navrhování a výroby čipů v Evropě, včetně dalších opatření týkajících se špičkových čipů pro umělou inteligenci. Vzhledem k tomu, že nezbytnou součástí vývoje umělé inteligence je dostupnost rozsáhlých a vysoce kvalitních dat, navrhne Komise **strategii datové unie** s cílem zlepšit a usnadnit bezpečné sdílení soukromých a veřejných dat, zjednodušit regulační režim a jeho uplatňování a urychlit vývoj nových systémů nebo aplikací.

Evropa si také musí udržet vedoucí postavení v oblasti **kvantových technologií**, které mohou přinést revoluci v digitálních šifrovacích systémech, jež jsou základem dnešní bezpečnosti a obranné komunikace, zdravotnictví prostřednictvím hledání a objevování léků, jakož i obchodních transakcí. **Kvantová strategie a akt o kvantové technologii** budou vycházet ze stávajícího aktu o čipech s cílem vyřešit roztržičnost právních předpisů, sladit programy EU a vnitrostátní programy a podpořit investice do celoevropské kvantové výpočetní, komunikační a snímací infrastruktury.

(7) Draghiho zpráva „Budoucnost evropské konkurenceschopnosti – hloubková analýza a doporučení“, strana 248.

Investice do nových motorů růstu

Vědy o živé přírodě jsou hnací silou inovací v biotechnologiích a mají velký potenciál pro konkurenceschopnost v různých odvětvích, od farmaceutického průmyslu přes zemědělství a energetiku až po potravinářství a krmiva. **Strategie bioekonomiky EU** zajistí EU postavení na rychle se rozvíjejícím trhu bioekonomiky s významným potenciálem růstu v oblasti biologických materiálů, biovýroby, biochemie a agrobiotechnologických odvětví, sníží naši závislost na fosilních palivech a zlepší hospodářské vyhlídky našich venkovských oblastí. Nový **evropský akt o biotechnologiích** poskytne rámec zaměřený na budoucnost, který povede k inovacím v oblastech, jako je posuzování zdravotnických technologií a klinické zkoušky, a obecněji k využití potenciálu, který mohou biotechnologie přinést našemu hospodářství.

Poptávka po **inovativních pokročilých materiálech** v nadcházejících letech exponenciálně poroste, což přiláká investice a přetvoří celosvětové dodavatelské řetězce. Komise předloží **akt o pokročilých materiálech**, který vytvoří rámcové podmínky pro podporu celého životního cyklu, od výzkumu a inovací přes zakládání začínajících podniků až po výrobu a zavádění.

Ve stejném duchu platí, že **kosmos** je odvětvím špičkových technologií, u něhož se do roku 2030 očekává devítinásobný růst. Konkurenceschopnost evropského kosmického odvětví musí být zachována prostřednictvím lepší koordinace veřejných výdajů, podpory investic evropských inovativních začínajících a rychle se rozvíjejících podniků a posílení odolnosti kosmického dodavatelského řetězce. Návrh **aktu o kosmu** zajistí a zlepší fungování vnitřního trhu pro činnosti v oblasti kosmu prostřednictvím souboru opatření, která harmonizují požadavky na bezpečnost, odolnost a udržitelnost kosmických činností na úrovni Unie a odstraní roztržičnost vyplývající z vnitrostátních právních předpisů.

Politika hospodářské soutěže je rovněž důležitým nástrojem k posílení konkurenceschopnosti Evropy. Důsledné a účinné prosazování antimonopolních pravidel a pravidel pro fúze v souladu s jasnými a předvídatelnými pravidly chrání spravedlivou hospodářskou soutěž a motivuje společnosti k inovacím a vyšší efektivitě. V celosvětovém závodě o rozvoj hlubokých technologií a průlomových inovací musí politika hospodářské soutěže zároveň držet krok s vývojem trhů a technologických inovací. K tomu je zapotřebí nový přístup, který bude lépe zaměřen na společné cíle a umožní společně rozvíjet se na světových trzích a zároveň vždy zajistí rovné podmínky na jednotném trhu.

To by se mělo odrazit v **revidovaných pokynech pro posuzování fúzí** tak, aby se inovacím, odolnosti a intenzitě investic do hospodářské soutěže v určitých strategických odvětvích dostalo odpovídající váhy s ohledem na naléhavé potřeby evropského hospodářství. Obecněji řečeno, nový přístup k politice EU v oblasti hospodářské soutěže vyžaduje nejen zjednodušení a urychlení prosazování, ale také jeho posílení a lepší zacílení. Zajistí soudržný přístup, který povede k dosažení celkových cílů EU, zejména k odstranění rozdílů v oblasti inovací, řešení případné potřeby účinného rozsahu a podpoře dekarbonizace průmyslu EU. Komise například přezkoumá rámec pro přenos technologií⁽⁸⁾, aby zajistila, že společnosti budou mít k dispozici jasná, jednoduchá a aktuální pravidla pro technologické licenční smlouvy podporující hospodářskou soutěž, což usnadní šíření technologií, podpoří počáteční výzkum a vývoj a podpoří inovace. Prosazování aktu o digitálních trzích otevře uzavřené ekosystémy a umožní inovativním podnikům nabízet zákazníkům nové digitální služby. V neposlední řadě bude Komise podporovat širší

⁽⁸⁾ Nařízení o blokové výjimce pro přenosy technologií a pokyny k přenosu technologií.

využívání významných projektů společného evropského zájmu ve spojení s nástrojem pro koordinaci konkurenceschopnosti (viz oddíl 2.5).

Šíření inovací v celém hospodářství

Digitalizace a šíření pokročilých technologií v rámci evropského hospodářství jsou druhou nezbytnou složkou pro zvýšení růstu produktivity v Evropě. Celkově bude 70 % nové hodnoty vytvořené ve světovém hospodářství v příštích deseti letech tvořeno digitálními technologiemi ⁽⁹⁾.

Integrace umělé inteligence do strategických odvětví, kde je Evropa tradičně silná, bude mít zásadní význam pro udržení jejich konkurenční výhody. V současné době zavádí digitální technologie pouze omezený podíl podniků v EU – například jen 13 % v případě umělé inteligence ⁽¹⁰⁾. Cílem **Strategie pro využívání umělé inteligence** bude podpořit nové průmyslové využití umělé inteligence v odvětvích, jako je výroba, automobilový průmysl, energetika, robotika, farmaceutické odvětví a letectví, finanční služby, jakož i zlepšit veřejné služby, například v oblasti zdravotní péče a spravedlnosti.

Digitalizace veřejných služeb a integrace umělé inteligence do veřejného sektoru posílí konkurenceschopnost. Lepší koordinaci a podporu těchto vertikálních případů využití umělé inteligence a umělé inteligence pro vědu v celé EU by mohl zajistit „CERN pro umělou inteligenci“. V tomto směru musí **Evropská rada pro výzkum a Evropská rada pro inovace** působit ve svých příslušných oblastech na základě stejných strategických zájmů a těsněji spolupracovat na dosažení výsledků.

Přední výrobní společnosti musí rovněž zvýšit intenzitu výzkumu a vývoje a zároveň urychlit šíření inovací. Strategická partnerství se začínajícími podniky by mohla podpořit vývoj nových výrobků a systémů. Budoucí financování výzkumu ze strany EU bude poskytovat cílenou podporu konkurenceschopnosti průmyslu prostřednictvím strategičtějšího a méně byrokratického přístupu k podpoře přechodu z aplikovaného výzkumu do fáze rozvoje.

Odstranění rozdílů v oblasti inovací bude vyžadovat investice do nejmodernější digitální infrastruktury, včetně moderních optických sítí, bezdrátových a satelitních řešení, investic do 6G a možností cloud computingu. Přesto Evropa v oblasti propojení infrastruktury značně zaostává za svými vlastními cíli Digitální dekády 2030. Za účelem nápravy navrhne **akt o digitálních sítích** řešení, jak zlepšit tržní pobídky k budování digitálních sítí budoucnosti, snížit zátěž a náklady na dodržování předpisů a zlepšit digitální konektivitu pro koncové uživatele vytvořením integrovaného jednotného trhu pro konektivitu a koordinovanější politiky EU v oblasti spektra.

Stěžejní akce Pilíř 1

- Strategie pro začínající a rychle se rozvíjející podniky [2. čtvrtletí 2025]
- 28. režim [4. čtvrtletí 2025 – 1. čtvrtletí 2026]

⁽⁹⁾ Světové ekonomické fórum, „V zájmu růstu podporujícího začlenění musí vedoucí představitelé přijmout celosvětovou a otevřenou hospodářskou budoucnost“, leden 2025.

⁽¹⁰⁾ Eurostat, Průzkum EU o využívání IKT a elektronickém obchodování v podnicích (leden 2025). Ačkoli to představuje významný meziroční růst, potenciál pro mnohem širší využívání umělé inteligence je i nadále nedostatečně využíván.

- Evropský inovační akt [4. čtvrtletí 2025 – 1. čtvrtletí 2026]
- Akt o Evropském výzkumném prostoru [2026]
- Iniciativa továren na umělou inteligenci [1. čtvrtletí 2025], Strategie pro využívání umělé inteligence, pro umělou inteligenci ve vědě a strategie datové unie [3. čtvrtletí 2025]
- Zákon EU o rozvoji cloudu a umělé inteligence [4. čtvrtletí 2025 – 1. čtvrtletí 2026]
- Kvantová strategie EU [2. čtvrtletí 2025] a akt o kvantové technologii [4. čtvrtletí 2025]
- Evropský zákon o biotechnologiích a strategie biohospodářství [2025–2026]
- Strategie pro evropské vědy o živé přírodě [2. čtvrtletí 2025]
- Akt o pokročilých materiálech [2026]
- Akt o kosmu [2. čtvrtletí 2025]
- Přezkum pokynů pro kontrolu horizontálních fúzí
- Akt o digitálních sítích [4. čtvrtletí 2025]

1.2. Společný plán pro dekarbonizaci a konkurenceschopnost

Evropa si stanovila ambiciózní rámec pro to, aby se do roku 2050 stala dekarbonizovanou ekonomikou. Bude v tom pokračovat, a to i v rámci průběžného cíle pro rok 2040, který činí 90 % ⁽¹¹⁾. Tento rámec může podpořit konkurenceschopnost, pokud budou cíle a politiky dobře sladěny, neboť společně s investicemi poskytuje jistotu a předvídatelnost. Jak navíc ukazuje Draghiho zpráva, politiky dekarbonizace jsou silnou hnací silou růstu, pokud jsou dobře integrovány s průmyslovou politikou, politikou hospodářské soutěže, hospodářskou politikou a obchodní politikou. Toto přesvědčení bude inspirací pro iniciativu **dohody o čistém průmyslu**, jejímž cílem je zajistit, aby EU byla atraktivním místem pro výrobu, včetně energeticky náročných průmyslových odvětví, a podporovat čisté technologie a nové oběhové obchodní modely s cílem splnit dohodnuté cíle v oblasti dekarbonizace.

Cenově dostupná energie

EU musí napřed vyřešit problém vysokých a nestálých cen energie pro evropské podniky a domácnosti. Ceny energií jsou mnohem vyšší než v konkurenčních regionech a v rámci EU se výrazně liší. Některé z faktorů ovlivňujících vysoké ceny energií v Evropě jsou strukturální. Evropa je téměř ze dvou třetin závislá na dovozu fosilních paliv. Manipulace Ruska s touto závislostí v souvislosti s jeho útočnou válkou proti Ukrajině je hlavním faktorem posledního prudkého nárůstu cen. Tuto závislost lze snížit až postupem času, kdy v Evropě bude pocházet větší podíl energie z dekarbonizované výroby. EU proto musí

⁽¹¹⁾ Srov. Volba Evropy: politické směry pro příští Evropskou komisi, 2024–2029.

urychlit přechod na čistou energii a podpořit elektrifikaci. Některé nákladové složky cen energií však lze v **krátkodobém horizontu** snížit, neboť jsou dány neefektivitou při navrhování síťových sazeb a zdanění nebo nedostatečnou integrací trhu s energií.

Tyto problémy bude řešit **Akční plán pro dostupné ceny energie**, a to prostřednictvím řady opatření, která zajistí, aby domácnosti a průmysloví odběratelé měli širší přímý přístup k nízkonákladové energii. Tento plán pomůže využít přínosy snížení nákladů na energii plynoucí z další integrace trhu, rozšíří využívání záruk a nástrojů ke snížení rizik s cílem usnadnit uzavírání dlouhodobých smluv o nákupu energie, motivovat průmyslové odběratele k poskytování služeb flexibility poptávky a podpořit spravedlivé rozdělení nákladů energetického systému prostřednictvím lépe navržených sazeb.

Nezbytným prvkem tohoto plánu jsou investice do evropských sítí, které by doprovázely pokrok směrem k systému s nulovou spotřebou energie, snížily rizika omezení dodávek energie z obnovitelných zdrojů a využily výhod jednotného trhu s energií. Evropa musí více investovat do modernizace a rozšíření své sítě infrastruktury pro přenos a distribuci energie, urychlit investice do sítí pro přenos elektřiny, vodíku a oxidu uhličitého a do uskladňovacích soustav.

Obchodní důvody pro čistou výrobu

Má-li se hospodářství posunout směrem k čisté výrobě a oběhovosti, musí EU rozvíjet rozhodující trhy a politiky, které odmění průkopníky. Nejsilnějším faktorem v tomto procesu je využití síly domácího trhu EU. Lze toho dosáhnout prostřednictvím nových opatření na podporu poptávky po nízkouhlíkových výrobcích, jako je referenční srovnávání/označování, závazné požadavky nebo preference při zadávání veřejných zakázek nebo finanční pobídky prostřednictvím rozdílových smluv. V rámci koordinace mezi EU a členskými státy bude Komise podporovat agregaci poptávky a koordinovat opatření mezi členskými státy, mimo jiné prostřednictvím širšího a snadnějšího využívání systémů „aukce jako služba“⁽¹²⁾.

Vedle pobídek na straně poptávky potřebují výrobci čistých technologií pomoc, aby se jejich inovační činnost promítla do vedoucího postavení ve výrobě. Lepší podpora podniků, zejména energeticky náročných, v jejich úsilí o přechod na čisté technologie vyžaduje pružný a podpůrný rámec státní podpory. V **dohodě o čistém průmyslu** Komise stanoví, jak může dobře cílená a zjednodušená podpora dále motivovat investice do dekarbonizace a zároveň zabránit narušování trhu. Ve stejném duchu Komise vyzve členské státy, aby zajistily, že prvky jejich daňových systémů, které mají vliv na soukromé investiční pobídky, jako jsou pravidla odpisů a daňové úlevy, budou příznivé pro obchodní případ čisté výroby.

Energeticky náročná odvětví, jako je ocelářství, hutnictví a chemický průmysl, patří v této fázi transformace mezi nejzranitelnější. Tato odvětví jsou páteří evropského výrobního systému, protože produkují určité vstupy, které jsou nezbytné pro celé hodnotové řetězce. V návaznosti na dohodu o čistém průmyslu budou pro některá z nich předloženy individuálně uzpůsobené akční plány, které budou založeny na úzkém dialogu a konzultacích se zúčastněnými stranami. Například na jaře 2025 navrhne **akční plán pro ocelářství a hutnictví** konkrétní opatření k řešení investičních potřeb, přístupu k původním a druhotným surovinám, využívání nástrojů na ochranu obchodu a stanoví

⁽¹²⁾ „Aukce jako služba“ byla poprvé zavedena v rámci Inovačního fondu EU pro vodíkovou banku, který členskými státy umožňuje podpořit způsobilé projekty, na něž nedostačovaly finanční prostředky EU.

dlouhodobé řešení, které nahradí současná ochranná opatření s ohledem na celosvětovou nadbytečnou netržní kapacitu. **Balíček týkající se chemického průmyslu** bude mít na konci roku 2025 klíčový význam pro zajištění konkurenceschopnosti průmyslu, jakož i pro ochranu lidského zdraví a životního prostředí, a to i s ohledem na dodávky kritických chemických látek.

Mobilita a technologická neutralita jsou pro konkurenceschopnost klíčové. Komise zahájila strategický dialog s automobilovým průmyslem s cílem urychleně řešit současné problémy a navrhnout konkrétní strategie a řešení, která zajistí tomuto klíčovému odvětví v Evropě solidní budoucnost. Dialog se bude zabývat výzvami v oblasti inovací a vedoucího postavení v oblasti budoucích technologií, přechodu na čistou energii a dekarbonizace, přístupu k celosvětově konkurenceschopným vstupům a bezpečnosti dodávek, pracovní síly a dovedností, celosvětového spravedlivého obchodu a hospodářské soutěže, zefektivnění a provádění právních předpisů a zvýšení poptávky prostřednictvím investic do dobíjecí infrastruktury a podpory zavádění elektrických vozidel. Normy CO2 poskytují dlouhodobou jistotu pro směřování nezbytných investic. V rámci tohoto dialogu najdeme okamžitá řešení, jak ochránit schopnost průmyslu investovat, a to zkoumáním možností flexibility s cílem ujistit se, že náš průmysl zůstane konkurenceschopný, aniž by se snížily celkové ambice cílů pro rok 2025. Kromě toho bude dosažení cíle klimatické neutrality pro automobily do roku 2035 vyžadovat technologicky neutrální přístup, v němž budou e-paliva hrát roli prostřednictvím cílené změny nařízení v rámci plánovaného přezkumu. Dialog bude podkladem pro **průmyslový akční plán EU pro automobilový průmysl**, včetně ambiciózních iniciativ na straně nabídky a poptávky, jako je návrh na ekologizaci firemních vozových parků.

Současně Komise předloží **investiční plán pro udržitelnou dopravu** s dalšími opatřeními ke snížení rizika investic potřebných k rychlému rozšíření dobíjecí infrastruktury a výroby a distribuce obnovitelných a nízkouhlíkových paliv používaných v dopravě. Nová strategie zdůrazní úlohu, kterou budou evropské **přístavy a námořní průmysl** hrát v budoucím hospodářství EU, přičemž bude rovněž vynaloženo další úsilí k posílení přeshraničního železničního spojení v EU, včetně plánu na ambiciózní evropskou vysokorychlostní železniční síť.

Evropa musí bojovat proti úniku uhlíku ze svých průmyslových odvětví. Situace energeticky náročných průmyslových odvětví zahrnutých do evropského systému obchodování s emisemi (ETS) a potřeba minimalizovat případy obcházení a nezamýšlených důsledků pro hodnotové řetězce budou podkladem pro nadcházející přezkum mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích⁽¹³⁾. V zájmu posílení účinnosti tohoto mechanismu bude tento přezkum analyzovat možné rozšíření oblasti působnosti na další odvětví a navazující výrobky, jakož i možná opatření k řešení dopadů na vývoz příslušného zboží. Tím se posílí cíl zabránit „úniku uhlíku“ a zajistit větší dopad, pokud jde o podporu celosvětového stanovování cen uhlíku, a v důsledku toho i rovné podmínky na mezinárodní úrovni.

V zájmu ochrany a podpory **čistých technologií a dekarbonizované výroby** v EU bude dohoda o čistém průmyslu a její výstupy koordinovaně mobilizovat různé politické nástroje, od usnadnění povolování a schvalování po pobídky v oblasti průmyslové politiky, od reformovaných pravidel pro zadávání veřejných zakázek po nástroje na ochranu

⁽¹³⁾ Tento přezkum je nezávislý na současných přípravách na zjednodušení některých aspektů mechanismu v krátkodobém horizontu. Viz oddíl 2.1 níže.

obchodu, od cílených investic v rámci strategie Global Gateway a mezinárodních partnerství až po rozšířený přístup na trh. Politické zásahy budou vycházet z posouzení potřeb a tržního výhledu, přičemž se zaměří na technologie klíčové pro dekarbonizaci a odolnost hospodářství, na nově vznikající odvětví nebo na technologie, u nichž hrozí, že současná domácí výroba v EU bude vystavena tlaku ze strany mezinárodních konkurentů, kteří těží z nerovných podmínek, dotací nebo podpůrných politik, což vede k nadměrné netržní kapacitě. Energeticky účinné technologie se ve velké míře vyrábějí v Evropě, což představuje pro hospodářství EU konkurenční výhodu. Dosažení klimatické neutrality bude vyžadovat záporné emise. Budou vytvořeny pobídky, např. v souvislosti s přezkumem směrnice o systému obchodování s emisemi v roce 2026, aby byly vytvořeny obchodní důvody pro trvalé pohlcování uhlíku s cílem kompenzovat zbytkové emise z těžko dekarbonizovatelných odvětví.

A konečně, **vize pro zemědělství a produkci potravin v EU** stanoví, jak zajistit dlouhodobou konkurenceschopnost a udržitelnost pro zemědělská a potravinářská odvětví v rámci naší planety, zajistit prosperující venkovské oblasti, potravinové zabezpečení a odolnost. Evropský pakt pro oceány umožní Evropě využít její rozsáhlé mořské oblasti a pobřeží k podpoře inovací prostřednictvím nových modrých technologií, výroby čisté energie a potravinového zabezpečení.

Využití potenciálu oběhového hospodářství

Účinné využívání zdrojů a podpora oběhového využívání materiálů napomáhá dekarbonizaci, konkurenceschopnosti a hospodářské bezpečnosti. Předpokládá se, že oběhový potenciál evropského trhu s repasovanými výrobky vzroste do roku 2030 ze současné hodnoty 31 miliard EUR na 100 miliard EUR a vytvoří 500 000 nových pracovních míst⁽¹⁴⁾. Evropa musí usilovat o vytvoření jednotného trhu s odpady, druhotnými a opětovně použitelnými materiály, aby se zvýšila účinnost a rozšířila recyklace. Návrh **aktu o oběhovém hospodářství** poslouží jako katalyzátor investic do recyklačních kapacit a motivuje průmysl EU, aby účinně nahrazoval původní materiály a omezil skládkování a spalování použitých surovin. To bude doprovázeno zaváděním požadavků na ekodesign u důležitých skupin výrobků.

Stěžejní akce Pilíř 2

- Dohoda o čistém průmyslu a Akční plán pro dostupné ceny energie [1. čtvrtletí 2025]
- Akt o akcelérátoru dekarbonizace průmyslu [4. čtvrtletí 2025]
- Akční plán elektrifikace a balíček evropských sítí [1. čtvrtletí 2026]
- Nový rámec pro státní podporu [2. čtvrtletí 2025]
- Akční plán pro ocelářství a metalurgii [2025]
- Balíček pro chemický průmysl [4. čtvrtletí 2025]

⁽¹⁴⁾ Světová banka, 2022.

- Strategický dialog o budoucnosti evropského automobilového průmyslu a průmyslový akční plán [1. čtvrtletí 2025].
- Plán investic do udržitelné dopravy [3. čtvrtletí 2025]
- Evropská přístavní strategie a průmyslová strategie pro námořní průmysl [2025]
- Plán vysokorychlostní železnice [2025]
- Přezkum mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích
- Akt o oběhovém hospodářství [4. čtvrtletí 2026]
- Víze pro zemědělství a potravinářství [1. čtvrtletí 2025]
- Pakt pro oceány [2. čtvrtletí 2025]
- Novela právního rámce pro klima [2025]

1.3. Snížení nadměrné závislosti a zvýšení bezpečnosti

Globální vazby, které EU vytvořila po celém světě, podporují hospodářský růst i bezpečnost. EU je velmi otevřená obchodu, což vytváří hluboké vzájemné vazby, podporuje rozmanité dodavatelské řetězce a úzké spojení s klíčovými partnery. Obchod bude klíčem k budoucímu růstu EU.

V celosvětovém hospodářském systému, který je narušen geopolitickou konkurencí a napětím v oblasti obchodu, musí EU do svých hospodářských politik důsledněji začleňovat hlediska bezpečnosti a otevřené strategické autonomie. Bezpečnostní prostředí je předpokladem hospodářského úspěchu a konkurenceschopnosti podniků z EU. Společnosti nebudou dlouhodobě investovat do oblastí, kde čelí nejistotě ohledně bezpečnostního prostředí nebo ohrožení kritické infrastruktury; pokud se obávají, že jejich dodavatelské řetězce budou narušeny a omezeny v důsledku mezinárodního napětí; nebo pokud hrozí, že jejich investice budou zmařeny nekalou hospodářskou soutěží v důsledku nerovných celosvětových podmínek. Bezpečnost a odolnost se zároveň mohou stát hnací silou konkurenceschopnosti a inovací.

Obchod a hospodářská bezpečnost

Obchod se třetími zeměmi je klíčovou hnací silou evropské prosperity. Zahraniční obchod se zbožím a službami již dnes tvoří podstatnou část HDP EU. V roce 2023 přesáhl transatlantický obchod mezi EU a USA 1,5 bilionu EUR; EU a USA představují celkem téměř 30 % světového obchodu. Pokud jde o další vývoj, předpokládá se, že 90 % celosvětového hospodářského růstu bude probíhat za hranicemi Evropy. Vysoká míra otevřenosti obchodu má proto zásadní význam nejen pro udržení prosperity Evropy, ale také pro posílení její odolnosti.

Schopnost EU diverzifikovat a omezit závislosti bude záviset na účinných partnerstvích. EU má již nyní největší a nejrychleji rostoucí síť obchodních dohod na světě, která zahrnuje 76 zemí, jež představují téměř polovinu obchodu EU. Jsme obchodním partnerem číslo jedna pro 72 zemí, které představují 38 % světového HDP. V

klíčových oblastech po celém světě mobilizujeme také investiční balíčky strategie Global Gateway, které propojují hospodářské zájmy Evropy se zájmy jejích partnerů.

Uzavření jednání o **dohodě mezi EU a zeměmi Mercosur** a modernizace **globální dohody mezi EU a Mexikem** ukazují, jak může jít vzájemně výhodný obchod ruku v ruce s vytvořením rovných podmínek a reciprocity a zvýšením hospodářské bezpečnosti. Například při výchozím objemu ročního vývozu EU ve výši 84 miliard EUR umožní odstranění vysokých celních sazeb zemí Mercosur vývozcům z EU ušetřit na clech více než 4 miliardy EUR ročně ⁽¹⁵⁾ a získat výhodu „prvního hráče na tahu“. Přístup k veřejným zakázkám, výhradní preferenční přístup k některým důležitým surovinám a ekologickému zboží a ochrana více než 350 zeměpisných označení EU pro tradiční potravinářské výrobky představují hlavní příležitosti ke zvýšení obchodu. Zároveň jsou stanovena ochranná opatření pro citlivá odvětví ⁽¹⁶⁾. EU bude i nadále úzce spolupracovat s partnery na dalším rozšiřování své rozsáhlé sítě obchodních dohod, otevírání přístupu na trh pro evropské společnosti, zajišťování větší reciprocity a zároveň na podpoře otevřeného celosvětového obchodu založeného na pravidlech, který řídí modernizovaná WTO.

EU musí i nadále přizpůsobovat svou nabídku a hledat nové způsoby prohlubování partnerství a vytváření přínosů pro naše podniky, od **dohod o digitálním obchodu** (kde probíhají jednání s Koreou a dokončují se se Singapurem) a **dohod o vzájemném uznávání** (existují a připravují se s několika partnery včetně Austrálie, Kanady, Japonska, Nového Zélandu, Švýcarska a USA, což snižuje náklady na postupy pro schvalování souladu) až po **dohody o usnadnění udržitelných investic** (z nichž první byla dokončena, zatímco další se připravují). Za tímto účelem naše nová **partnerství v oblasti čistého obchodu a investic** spojí cílená obchodní a investiční pravidla, investice v rámci strategie Global Gateway a spolupráci v oblasti regulace do jednoho mezirezortního partnerství. Nabídnou příležitosti, jak pomoci zajistit dodávky surovin, čisté energie, udržitelných paliv pro dopravu a čistých technologií z celého světa a zároveň rozšířit evropské udržitelné investice, které jsou přínosné pro partnerské země a pomáhají dosáhnout celosvětových cílů v oblasti energetiky, které prosazuje předsedkyně von der Leyenová. V rámci nového **Paktu pro Středomoří** bude ambiciózní iniciativa pro trans-středomořskou spolupráci v oblasti energetiky a čistých technologií stimulovat rozsáhlé veřejné a soukromé investice do energie z obnovitelných zdrojů.

Obchodní vztahy EU mohou zároveň někdy vytvářet rizika. Ve stále napjatějším prostředí lze nadměrnou závislost zneužít a dokonce využít jako zbraň. Průmyslové politiky některých třetích zemí mohou záměrně usilovat o vytvoření nadměrných kapacit a strategických závislostí. K tomu je nutné pochopení rizik a odpovídající řešení těchto rizik, a to cíleným a přiměřeným způsobem.

Pokud se evropský trh spoléhá pouze na jednoho nebo několik málo dodavatelů klíčového zboží, služeb nebo jiných vstupů, potřebuje EU politiky a investice, které zajistí její hospodářskou bezpečnost a minimalizují možnost, jak využít závislostí jako zbraně nebo hospodářského nátlaku. Draghiho zpráva nastiňuje způsoby, jakými Evropa musí zajistit odolnost svých dodavatelských řetězců, zejména pokud jde o kritické

⁽¹⁵⁾ Průměrné dovozní clo v zemích Mercosur je vyšší než v mnoha jiných regionech a činí 13,5 %. Naproti tomu průměrná celní sazba uplatňovaná EU na veškeré dovážené zboží činí 1,8 %. Proto je přínos liberalizace cel se zeměmi Mercosur pro EU vysoký.

⁽¹⁶⁾ Další ochranné mechanismy, jako jsou ochranné doložky, umožňují EU reagovat, pokud se zjistí, že dovoz ze zemí Mercosur, například hovězího masa v rámci celní kvóty, významně poškozuje trhy EU. Kromě ochranných doložek Komise mobilizuje dodatečnou podporu vytvořením rezervy ve výši nejméně 1 miliardy EUR pro nepravděpodobný případ, že by po provedení dohody došlo k narušení trhu.

suroviny nebo dovoz nezbytných pokročilých čistých nebo digitálních technologií, jako jsou polovodiče. Dalším příkladem je současná závislost na dodávkách účinných látek pro kriticky důležité léčivé přípravky, které jsou nezbytné pro veřejné zdraví obecně, a zejména pro některé pacienty, nebo hnojiv, která jsou základem potravinového zabezpečení.

Evropa musí pokračovat v provádění politik snižování své závislosti na jediném dodavateli nebo vysoce koncentrovaných dodavatelích v klíčových strategických odvětvích, a to prostřednictvím recyklace, inovací a výzkumu, cílené finanční podpory pro zřízení nebo podporu domácích zpracovatelských nebo výrobních kapacit a vytváření záloh a zásob, jakož i výše uvedených dvoustranných a mnohostranných partnerství pro diverzifikaci. Kromě toho Komise v souvislosti s ruským energetickým vydíráním souvisejícím s jeho útočnou válkou předloží plán zákonných opatření k ukončení dovozu ruské energie.

V rámci své strategie hospodářské bezpečnosti ⁽¹⁷⁾ definovala EU čtyři rizikové oblasti a deset kritických technologií. Na základě probíhajících hloubkových posouzení rizik budou přijata přiměřená a cílená zmírňující opatření na ochranu, podporu a partnerství s cílem reagovat na zjištěná rizika a zvýšit odolnost. Patří mezi ně opatření, jako je prověřování přímých zahraničních investic, kontrola vývozu a monitorování investic do zahraničí. Komise společně s našimi partnery z G7 a dalšími podobně smýšlejícími partnery vypracuje normy hospodářské bezpečnosti pro klíčové dodavatelské řetězce.

Nekalá soutěž a vyrovnávání podmínek

V případech, kdy nekalá soutěž ohrožuje náš jednotný trh, bychom měli rovněž využívat ochranné nástroje, které máme k dispozici, například nástroje na ochranu obchodu, a důsledně prosazovat nařízení o zahraničních subvencích. Vhodná kombinace těchto prvků se bude v jednotlivých odvětvích lišit. EU bude rovněž nadále prosazovat modernizovaný soubor pravidel WTO.

Intenzivnější koordinace mezi členskými státy a formy agregace poptávky nebo společného nákupu na úrovni EU mohou zvýšit pákový efekt vůči zahraničním dodavatelům. Pro konkurenceschopnost EU je například nezbytné zajistit spolehlivé a diverzifikované dodávky surovin, neboť se jedná o klíčové vstupy pro odvětví energetiky, výroby potravin a průmyslu. V návaznosti na provádění aktu o kritických surovinách je třeba usilovat o politiku kombinující podporu domácí výroby, vytváření zásob a diverzifikace. Na základě nedávných zkušeností s platformou AggregateEU vytvoří Komise **platformu pro společný nákup kritických surovin** s cílem určit potřeby průmyslových odvětví EU, agregovat poptávku a koordinovat společné nákupy. Podobně se **akt o kriticky důležitých léčivých přípravcích** zaměří na posílení dodávek kriticky důležitých léčivých přípravků a jejich složek, řešení selhání trhu a snížení závislosti.

EU musí řešit problém, který představuje nekalá hospodářská soutěž a celosvětová nadměrná výrobní kapacita. Často jsou motivovány systematickými, státem vyvolanými nadměrnými investicemi a dotacemi soustředěnými v dodavatelských řetězcích v kritických a strategických průmyslových odvětvích. Strukturální netržní nadměrné kapacity se promítají do agresivních tržních vývozních strategií, které zvyšují tlak na evropské výrobce v již tak nerovných podmínkách. Ztráta evropských výrobních kapacit a know-how v kritických odvětvích by mohla vést k nadměrné závislosti EU na dovozu v klíčových segmentech hospodářství.

Ústřední úlohu má hrát veřejný sektor. V situaci, kdy ostatní velcí hráči omezují přístup na své trhy a snaží se zvýšit výrobní kapacity v oblasti kritických technologií, musí Evropa

(17) Společné sdělení „Strategie evropské hospodářské bezpečnosti“, JOIN(2023) 20.

chránit své vlastní kapacity. Komise navrhne zavedení **evropské preference při zadávání veřejných zakázek** pro strategická odvětví a technologie. Zadávání veřejných zakázek představuje přibližně 14 % HDP EU ⁽¹⁸⁾. Plánovaný přezkum směrnic o zadávání veřejných zakázek má za cíl posílit technologickou bezpečnost a domácí dodavatelské řetězce, jakož i zjednodušit a modernizovat pravidla, zejména pro začínající a inovativní podniky.

Obranný průmysl, bezpečnost a připravenost

Obranný průmysl EU je důležitým faktorem konkurenceschopnosti, ale chybí mu rozsah a nevyužívá svůj potenciál. Podniky EU v odvětví obrany jsou sice celosvětově konkurenceschopné, ale trpí kombinací strukturálních nedostatků a desetiletí nedostatečných investic. Odvětví je roztržštěné a vyznačuje se převážně vnitrostátními subjekty, z nichž mnohé působí na relativně malých domácích trzích, což snižuje kapacitu dodávek. Investice do výzkumu a vývoje v oblasti obrany jsou výrazně nižší než v USA. V důsledku toho je EU vysoce závislá na dodavatelích ze zemí mimo EU. Existuje významné riziko, že EU zaostane v inovacích v oblasti obrany a ve vývoji nových pokročilých zbraňových systémů s negativními vedlejšími účinky na technologie dvojího užití. Evropský obranný průmysl musí být schopen dosáhnout plně širě schopností a být hnací silou inovací pro celé hospodářství.

Musíme posílit a podpořit úsilí členských států o větší, lepší, společné a evropské investice ⁽¹⁹⁾. Klíčem k financování, rozvoji, výrobě a udržení všech nezbytných obranných schopností a infrastruktury (včetně dvojího užití) v Evropě je hlubší koordinace. Evropa musí podstatně zvýšit úroveň spolupráce mezi členskými státy v oblasti obrany, a to agregací poptávky prostřednictvím většího využívání společného zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany, podporou rychlého rozšiřování průmyslu, jakož i spoluprací v oblasti společného výzkumu a vývoje zaměřenou na společné evropské iniciativy, sdružováním zdrojů prostřednictvím obranných projektů společného evropského zájmu, integrací průmyslové kapacity EU a vytvořením jednotného trhu v oblasti obrany a zlepšením přístupu malých a středních podniků k financování s cílem zvýšit rozsah, snížit neefektivnost a podpořit interoperabilitu. Komise a vysoká představitelka předloží **bílou knihu o budoucnosti evropské obrany**, která stanoví opatření nezbytná k dosažení těchto cílů.

Zkušenosti poučily Evropu o přidané hodnotě připravenosti. Nyní je třeba přijmout konkrétní opatření. EU a členské státy musí přijmout mezirezortní a celospolečenský přístup k ochraně hospodářství a občanů, včetně komplexní spolupráce veřejného a soukromého sektoru a nové zásady připravenosti již od návrhu. Například v případě omezených průmyslových a výrobních kapacit lze na úrovni EU společně koordinovat zadávání veřejných zakázek nebo vytváření zásob zboží důležitého pro řešení krizí. Na základě Niinistého zprávy předloží Komise a vysoká představitelka **Strategii unie připravenosti**, v níž nastíní společný přístup ke stávajícím a potenciálním hrozbám.

Rostoucí hybridní hrozby vyžadují užší propojení veřejného a soukromého sektoru. Digitální věk zvyšuje rychlost kybernetických hrozeb a kybernetických útoků. Celá hospodářská odvětví a základní služby ⁽²⁰⁾ závisí na odolnosti naší digitální, dopravní a

⁽¹⁸⁾ Evropská komise (2025), Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti.

⁽¹⁹⁾ Společné sdělení „Nová strategie pro evropský obranný průmysl: dosahování připravenosti EU prostřednictvím pohotového a odolného evropského obranného průmyslu“, JOIN(2024) 10 final.

⁽²⁰⁾ Srov. nedávný evropský akční plán pro kybernetickou bezpečnost nemocnic a poskytovatelů zdravotní péče, COM(2025) 10 final.

kosmické infrastruktury, energetických sítí a technologického vybavení. Podmořské kabely jsou v poslední době významným příkladem oblasti, kde se bezpečnostní rizika zvyšují. Evropa musí zohlednit rizika pro bezpečnost kritické infrastruktury, ať už digitální nebo fyzické, a to ve všech fázích – od výstavby a volby technologií až po provoz a schopnosti obnovy. Strategie vnitřní bezpečnosti stanoví komplexní reakci EU na bezpečnostní hrozby, ať už online nebo offline, a zajistí, aby byla bezpečnost začleněna do právních předpisů a politik EU již od návrhu.

Mění se klima a extrémní povětrnostní jevy stále více ohrožují evropskou hospodářskou bezpečnost. EU a členské státy proto musí zlepšit svou odolnost a posílit svou připravenost, pravidelně aktualizovat posouzení klimatických rizik a zlepšovat odolnost kritické infrastruktury již od návrhu. Mezi možnosti, jak ochránit hospodářství a společnost EU před nejhoršími přírodními katastrofami, jako jsou povodně, sucha, přírodní požáry a bouře, které ohrožují dodavatelské řetězce a stanoviště produkce, patří také začlenění odolnosti vůči změně klimatu do územního plánování, zavádění přírodě blízkých řešení, vytváření přírodních kreditů a přizpůsobení se v zemědělství při současném zachování potravinového zabezpečení. Za tímto účelem bude předložen **Evropský plán pro přizpůsobení se změně klimatu.**

Obecněji řečeno, členské státy musí řešit rostoucí nedostatek vody zlepšením vodohospodářských postupů a infrastruktury, zvýšením účinnosti hospodaření s vodou a podporou udržitelného využívání vody. Na úrovni EU předloží Komise **Evropskou strategii pro vodohospodářskou odolnost.**

Stěžejní akce Pilíř 3

- Uzavřít a provádět ambiciózní obchodní dohody, partnerství v oblasti čistého obchodu a investic
- Iniciativa pro trans-středomořskou spolupráci v oblasti energetiky a čistých technologií [4. čtvrtletí 2025]
- Platforma pro společný nákup kritických nerostných surovin [2.–3. čtvrtletí 2025]
- Revize směrnic o zadávání veřejných zakázek [2026]
- Bílá kniha o budoucnosti evropské obrany [1. čtvrtletí 2025]
- Strategie unie připravenosti [1. čtvrtletí 2025]
- Strategie vnitřní bezpečnosti [1. čtvrtletí 2025]
- Akt o kriticky důležitých léčivých přípravcích [1. čtvrtletí 2025]
- Evropský plán pro přizpůsobení se změně klimatu [2026]
- Strategie pro vodohospodářskou odolnost [2. čtvrtletí 2025]

2. Horizontální faktory konkurenceschopnosti

2.1. Jednodušší, snazší, rychlejší: zajištění toho, aby právní předpisy EU byly vhodné pro konkurenceschopnost

Regulační zátěž se stala brzdou konkurenceschopnosti Evropy. Navzdory pokročilé politice EU v oblasti zlepšování právní úpravy je pro dvě ze tří společností tato zátěž hlavní překážkou dlouhodobých investic ⁽²¹⁾. Mnoho z nich naznačuje, že složitost, rozmanitost a doba trvání povolovacích a správních postupů činí Evropu méně atraktivním místem pro investice ve srovnání s jinými regiony. Obnovení konkurenceschopnosti Evropy vyžaduje, aby se při snižování byrokracie šlo mnohem dál než dosud. Regulace musí být přiměřená, stabilní, soudržná a technologicky neutrální.

Všechny instituce EU, vnitrostátní a místní orgány musí vyvinout velké úsilí, aby vytvořily jednodušší pravidla a urychlily správní postupy. Přístup k finančním prostředkům nebo získávání správních rozhodnutí musí být pro podniky a občany rychlejší a levnější. Například plánovaný **akt o akcelérátoru dekarbonizace průmyslu**, který navazuje na akt o povolování energie z obnovitelných zdrojů a akt o průmyslu pro nulové čisté emise, rozšíří zrychlené povolování na více (např. energeticky náročných) odvětví procházejících transformací. Postupy pro významné projekty společného evropského zájmu i pro projekty společného zájmu v oblasti energetické infrastruktury budou jednodušší a rychlejší. Návrh víceletého finančního rámce (VFR) bude příležitostí k dalšímu zefektivnění přístupu k nástrojům financování EU a zjednodušení těchto nástrojů, které jsou v současné době roztrženy do příliš mnoha programů.

Změna začne u Komise. Práci Komise v této oblasti koordinuje vůbec první komisař pro provádění a zjednodušování, který řídí prověřování *acquis* EU s cílem nalézt způsoby, jak podle potřeby zjednodušit, konsolidovat a kodifikovat právní předpisy. Každý komisař bude dvakrát ročně pořádat se zúčastněnými stranami pravidelné dialogy o provádění, aby porozuměl problémům spojeným s prováděním, vyslechl obavy podniků a zjistil možnosti zjednodušení a snížení zátěže. Kontroly reálného stavu prováděné útvary Komise se zúčastněnými stranami budou dále sloužit jako podklad pro zátěžové testování právních předpisů EU. Zjednodušení musí vycházet z pochopení praktického fungování hodnotových řetězců a z regulačního systému založeného na důvěře a pobídkách, a nikoli na podrobné kontrole. Komise předloží svůj celkový přístup příští měsíc.

Tato Komise bude usilovat o bezprecedentní zjednodušení. Cílem bude dosáhnout dohodnutých politických cílů co nejjednodušším, nejcílenějším, nejúčinnějším a nejméně zatěžujícím způsobem. V zájmu zajištění trvalého a měřitelného úsilí v nadcházejících letech stanovila Komise ambiciózní kvantifikované cíle pro snížení zátěže spojené s podáváním zpráv: nejméně 25 % pro všechny společnosti a nejméně 35 % pro malé a střední podniky. Zátěž spojená s podáváním zpráv je podmnožinou veškeré administrativní zátěže. V zájmu dalšího zvýšení našich ambicí by se tedy cíle snížení zátěže o 25 % a 35 % měly v budoucnu vztahovat na **náklady na veškerou administrativní zátěž**, a nikoli pouze na požadavky na podávání zpráv. To povede k cíli snížit do konce funkčního období ⁽²²⁾ opakující se náklady ve výši přibližně 37,5 miliardy EUR. Specializovaná opatření pro malé a střední podniky se zaměří na dosažení cíle 35 %.

K zahájení dojde příští měsíc, a to **prvním z řady zjednodušujících balíčků Omnibus**. První balíček Omnibus se bude mimo jiné týkat rozsáhlého zjednodušení v oblasti podávání zpráv o udržitelném financování, náležité péče v oblasti udržitelnosti a taxonomie. V souladu s cíli rámce udržitelného financování, který má mobilizovat investice do přechodu na čistou energii, Komise zajistí lepší sladění požadavků s potřebami investorů, přiměřené lhůty, finanční kritéria, které neodrazují od investic do menších

⁽²¹⁾ EIB, Investiční průzkum EIB 2023.

⁽²²⁾ Na základě údajů dostupných na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni a s přihlédnutím k odhadu administrativní zátěže, který provedla Stoiberova skupina na vysoké úrovni, odhadl EUROSTAT základní hodnotu celkových opakujících se (ročních) správních nákladů v EU na 150 miliard EUR.

společností v procesu transformace, a povinnosti úměrné rozsahu činností různých společností. Bude se zabývat zejména kaskádovým efektem s cílem zabránit tomu, aby byly menší společnosti v dodavatelských řetězcích v praxi vystaveny nadměrným požadavkům na podávání zpráv, které normotvůrci nikdy nezamýšleli.

Aby byla zajištěna přiměřená regulace přizpůsobená velikosti společností, bude brzy navržena **nová definice malých podniků se střední tržní kapitalizací**. Vytvořením této nové kategorie společností, které jsou větší než malé a střední podniky, ale menší než velké společnosti, budou tisíce společností v EU těžit ze zjednodušení uzpůsobených právních předpisů ve stejném duchu jako malé a střední podniky. Komise rovněž připravuje **zjednodušení mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích** pro menší účastníky trhu.

V průběhu roku a po celou dobu funkčního období bude Komise na základě dialogu se zúčastněnými stranami pokračovat v předkládání zjednodušujících opatření. **Revize nařízení REACH** se bude týkat stávajícího *acquis* a nových iniciativ v oblasti chemických látek, což přinese skutečné zjednodušení v praxi a zajistí rychlejší rozhodování o významných rizicích, jakož i o udržitelnosti, konkurenceschopnosti, bezpečnosti a ochraně. V návaznosti na navrhovanou revizi farmaceutického rámce EU s cílem urychlit povolování a zefektivnit regulační postupy připravuje Komise krátkodobá prováděcí opatření za účelem snížení zátěže a zjednodušení v oblasti **zdravotnických prostředků**. Kromě toho bude v letošním roce předložen zásadní balíček zjednodušujících opatření, který přinese konkrétní snížení zátěže zemědělských podniků a úlevu pro zemědělce.

Nová kontrola malých a středních podniků a konkurenceschopnosti v rámci posouzení dopadů se stane silnějším filtrem pro nové iniciativy, přičemž se rovněž posoudí očekávané dopady na rozdíly v nákladech ve srovnání s mezinárodními konkurenty. V případě potřeby bude věnována větší pozornost posuzování nákladů na navrhované akty v přenesené pravomoci a prováděcí akty.

Digitalizace půjde ruku v ruce se zjednodušením s cílem snížit zátěž spojenou s podáváním zpráv. Podniky a veřejné orgány musí být lépe doprovázeny při provádění právních předpisů EU, a to prostřednictvím zvýšené podpory, budování kapacit a technické pomoci. Je třeba usnadnit využívání digitálních nástrojů a umělé inteligence k podpoře úsilí o zjednodušení na vládní úrovni a zajistit plnou přeshraniční interoperabilitu mezi řešeními subjektů veřejného sektoru, jako je elektronická fakturace, elektronický podpis, elektronické podávání a digitální pas výrobku. Pokud je to možné, musí se podávání zpráv přesunout do digitálních formátů založených na standardizovaných údajích. **Evropská podnikatelská peněženka**, která vychází z rámce EU e-IDAS, bude základním kamenem pro jednoduché a digitální podnikání v EU a poskytne podnikům bezproblémové prostředí pro interakci se všemi orgány veřejné správy.

V zájmu zajištění rovných podmínek na celém jednotném trhu a boje proti roztržitosti a „gold-platingu“ bude Komise uplatňovat důrazný přístup za účelem **plné harmonizace a prosazování právních předpisů**. Kromě práce na zjednodušení vedení evidence podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů bude Komise pokračovat v práci na jeho harmonizovanějším provádění a prosazování.

Všechny orgány EU musí spolupracovat, aby se vyhnuly „regulační západce“. Závazek ke zlepšování právní úpravy musí sdílet všechny orgány v průběhu celého legislativního procesu v souladu se zásadami subsidiarity a proporcionality. Revidovaná interinstitucionální dohoda ve spolupráci s Evropským parlamentem a Radou zajistí, že závazek týkající se zjednodušení a zaměření na jeho provádění budou v legislativním procesu trvat od začátku do konce.

2.2. Maximální využití jednotného evropského trhu

Jednotný trh je zásadní pro vybudování kontinentální velikosti ve světě obrů. Již 30 let je jednotný trh osvědčeným a vyzkoušeným motorem konkurenceschopnosti Evropy (23). Dnes je domovským trhem pro 23 milionů společností, které poskytují zboží a služby pro téměř 450 milionů Evropanů. Společnosti využívají výhod volného pohybu a předvídatelných obchodních podmínek založených na zárukách dodržování zásad právního státu. Spotřebitelé využívají široký výběr a vysokou ochranu. Jednotný trh však zdaleka není dokončen. Navzdory opakovaným snahám o odstranění překážek volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a osob, určité překážky stále tvrdošijně přetrvávají, přičemž se stále objevují nové překážky a zdroje roztržitosti.

Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti do roku 2025 ukazuje náklady na nečinnost: v posledních letech ztratila integrace trhu dynamiku. Podíl HDP EU, který představuje obchod mezi členskými státy, se totiž v roce 2023 snížil jak u zboží (23,8 %), tak u služeb (7,6 %) (24). V rámci jednotného trhu představuje přeshraniční obchod se službami méně než třetinu ve srovnání se zbožím a na rozdíl od zboží není vyšší než obchod se službami se zeměmi mimo EU. Lettova zpráva zmapovala přetrvávající překážky a zdůraznila výhody, které by přineslo urychlení integrace v oblasti elektronických komunikací, energetiky, finančních trhů a budování jednotného trhu v oblasti obrany.

Odstranění zbývajících překážek a rozšíření jednotného trhu napomůže konkurenceschopnosti ve všech jejích rozměrech, neboť poskytne větší trhy, sníží ceny energie a zlepší přístup (25). V zájmu zlepšení fungování jednotného trhu ve všech odvětvích, horizontální strategie pro jednotný trh zmodernizuje správní rámec, odstraní překážky uvnitř EU a zabrání vzniku nových, podpoří spolupráci s členskými státy a navrhne nový přístup k provádění. Posílená pracovní skupina pro prosazování jednotného trhu zajistí realizaci, která zamezí zbytečné zátěži, jakož i celkové provádění a prosazování právních předpisů EU. V zájmu prohloubení jednotného trhu a zjednodušení budou zahájena další harmonizační opatření s cílem snížit přetrvávající právní roztržitost. Včasná a postupná integrace kandidátských zemí do částí jednotného trhu umožní společnostem začlenit se do evropských hodnotových řetězců, což usnadní proces konvergence a posílí investice, obchod a konkurenceschopnost.

Modernizovaná politika soudržnosti má zásadní význam pro posílení růstu, snížení rozdílů a posílení konkurenceschopnosti na celém jednotném trhu, přičemž zároveň podporuje regiony a komunity v jejich dlouhodobém rozvoji a spravedlivé transformaci.

Komise využije této příležitosti k rychlejšímu a dostupnějšímu procesu stanovování norem, zejména pro malé a střední podniky a začínající podniky. Stávající evropský systém normalizace není schopen reagovat na rychlejší inovační cykly u vznikajících technologií. Systematické zapojení do procesů stanovování celosvětových norem je velmi důležité pro ovlivnění výsledků, které jsou v souladu se zájmy EU, a pomáhá průmyslu udržet si konkurenceschopné postavení na klíčových technologických trzích, jako jsou

(23) Mario Monti, *Nová strategie pro jednotný trh ve službách evropského hospodářství a společnosti*, zpráva pro předsedu Evropské komise, 9. května 2010.

(24) Evropská komise (2025), *Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti*.

(25) MMF odhaduje, že valorický ekvivalent zbývajících překážek omezujících obchod uvnitř EU lze přirovnat k dani ve výši přibližně 45 % pro výrobní odvětví a 110 % pro odvětví služeb. „Přímý dopad snížení odhadovaných odvětvových překážek uvnitř EU na úroveň dodržovanou mezi státy USA by mohl potenciálně zvýšit produktivitu o 6,7 %.“ MMF, *Klesající růst produktivity v Evropě: diagnostika a nápravná opatření – regionální ekonomický výhled*, listopad 2024.

telekomunikace 5G a 6G, umělá inteligence, technologie obnovitelných zdrojů energie, dobíjecí infrastruktura pro elektrická vozidla, přístupnost a internet věcí. Je třeba hledat alternativní možnosti, jak poskytnout podnikům právní jistotu ohledně dodržování pravidel EU v situacích, kdy harmonizované normy neexistují, nejsou k dispozici nebo jsou naléhavě potřebné.

2.3. Financování konkurenceschopnosti a unie úspor a investic

EU čelí obrovským potřebám financování, aby splnila své již dohodnuté cíle. Inovace, přechod na čistou ekonomiku, šíření digitalizace a technologií napříč hospodářskými odvětvími znamenají velmi vysoké kapitálové náklady, včetně nezbytného masivního rozšíření společných statků, jako je infrastruktura, na celém kontinentu. Členské státy se zavázaly ke kvantifikovaným cílům v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, ke zvýšení výdajů na výzkum a vývoj na 3 % HDP, ke zvýšení výdajů na obranu na nejméně 2 % HDP (pro členy NATO) a k modernizaci digitální infrastruktury EU. Draghiho zpráva odhaduje, že do roku 2030 bude v Evropě potřeba dodatečných investic v celkové výši 750–800 miliard EUR ročně, což znamená, že celková míra investic vůči HDP EU se bude muset zvýšit přibližně o pět procentních bodů HDP EU ročně, aby dosáhla úrovně, která byla naposledy zaznamenána v 60. a 70. letech 20. století. Zajištění dostatečných veřejných a soukromých investic má zásadní význam pro zvýšení růstu produktivity a dosažení cílů EU v oblasti inovací, klimatické neutrality a obrany.

Takto rozsáhlé úsilí vyžaduje, aby EU a její členské státy mnohem lépe mobilizovaly soukromé investice, včetně investic institucionálních investorů, a aby využívaly veřejné financování cílenějším a účelnějším způsobem. Zatímco řada společností potřebuje ke svému rozvoji rizikový kapitál a kapitálové investice, EU je příliš závislá na bankovním dluhovém financování⁽²⁶⁾.

Míra úspor domácností v EU byla v roce 2022 o 65 % vyšší než v USA⁽²⁷⁾. Finanční sektor EU je však účinně nesměruje do produktivních investic a nevyčleňuje dostatečný kapitál na inovace v hospodářství EU. V důsledku toho občané nedostávají odpovídající výnosy ze svých úspor a každý rok je 300 miliard EUR z úspor Evropanů investováno na trzích mimo EU.

EU musí integrovat a mít hlubší a likvidnější kapitálové trhy jako nezbytný krok k mobilizaci zdrojů soukromého sektoru a jejich nasměrování do růstových odvětví orientovaných na budoucnost. Je také nutné stimulovat větší ochotu soukromých investorů podstupovat riziko, a to s využitím veřejných prostředků jako základu.

Je třeba překonat dlouhodobé váhání, přičemž Komise v roce 2025 předloží **strategii unie úspor a investic**, po níž bude následovat soubor konkrétních návrhů, které umožní vytváření bohatství pro občany EU a mobilizaci kapitálu pro projekty realizované v Evropě. To vyžaduje podporu nízkonákladových spořicíh a investičních produktů na úrovni EU – a zároveň povzbuzení retailových investorů, aby je využívali. Komise se bude rovněž zabývat potenciálem soukromých a zaměstnaneckých důchodů s cílem pomoci občanům EU plánovat jejich odchod do důchodu a směřovat jejich úspory do hospodářství. Souběžně s tím bude Komise jednat s cílem odstranit překážky bránící tržní konsolidaci infrastruktury finančních trhů.

⁽²⁶⁾ Podniky v EU se mnohem méně spoléhají na tržní zdroje financování, přičemž méně než 30 % jejich finančních prostředků pochází z obchodovatelných akcií a dluhů, zatímco u podniků v USA je to téměř 70 %. Viz MMF, 2023, „Stručné informace MMF o unii kapitálových trhů pro Euroskupinu“, 15. června 2023.

⁽²⁷⁾ [Hospodářská prognóza z podzimu 2024: postupné oživení v nepříznivém prostředí](#), listopad 2024.

A konečně, Komise představí opatření na podporu sekuritizačního trhu EU s cílem vytvořit dodatečné finanční kapacity pro banky (což by mělo být přínosem zejména pro poskytování úvěrů společnostem a malým a středním podnikům), a opatření pro mnohem jednotnější dohled; bude pokračovat v reformě a harmonizaci insolvenčních rámců v celé EU, které jsou v současné době stále velmi roztržité, včetně pořadí pohledávek a spouštěcím mechanismům úpadku nebo pravidel pro finanční zajištění a vypořádání; a odstraní daňové překážky pro přeshraniční investice.

Lepší hospodářská koordinace

Kromě přímých veřejných investic bude zapotřebí veřejné podpory, aby se snížilo riziko a v potřebných objemech se uvolnily soukromé investice. Vzhledem k velikosti vnitrostátních rozpočtů členských států (přibližně 50 % HDP EU) bude schopnost EU financovat strategické veřejné investice, včetně evropských veřejných statků, záviset na stanovení priorit a koordinaci vnitrostátních makroekonomických a fiskálních politik směřujících k dosažení tohoto cíle.

Revidovaný rámec EU pro správu ekonomických záležitostí podporuje tento cíl tím, že posiluje integraci udržitelných fiskálních politik a politik podporujících růst – prostřednictvím pozvolnějších postupů přizpůsobování, které ve srovnání s předchozím regulačním rámcem poskytují větší fiskální prostor pro prioritní reformy a investice ⁽²⁸⁾. Při prvním posouzení podle nového rámce bylo u pěti členských států prodlouženo období přizpůsobení ze čtyř na sedm let, a to na základě souboru reformních a investičních závazků. Do budoucna by posilování udržitelnosti dluhu prostřednictvím postupné fiskální konsolidace mělo být ve stále větší míře doprovázeno ochranou veřejných investic a zajištěním větší vnitrostátní odpovědnosti a lepším prosazováním.

Přeorientovaný rozpočet EU

Nařízením o Platformě strategických technologií pro Evropu (STEP) začala EU přesměřovat finanční prostředky z jedenácti různých programů financování na průmyslové projekty v oblasti tří kritických technologií: digitální technologie a deep tech inovace; čisté technologie a technologie účinně využívající zdroje; a biotechnologie. Díky jednotnému portálu STEP je přístup k finančním prostředkům z EU pro předkladatele projektů, řídicí orgány a investory snazší a jednodušší. Dosavadní zkušenosti z platformy STEP ukazují přidanou hodnotu přeorientování rozpočtové podpory EU na jasné a sdílené priority v oblasti konkurenceschopnosti.

Příští víceletý finanční rámec bude příležitostí jít ještě dále a přehodnotit strukturu a přidělování rozpočtu EU na podporu priorit v oblasti konkurenceschopnosti. Výdaje z rozpočtu EU jsou v současné době roztržité do příliš mnoha programů – často s omezeným koordinovaným strategickým řízením a velkou složitostí pro příjemce. Zaměření na konkurenceschopnost EU vyžaduje soubor společně dohodnutých priorit financování v podobě veřejných statků EU a investičních projektů pro více zemí, které budou definovány prostřednictvím posíleného mechanismu řízení politik (viz oddíl 2.5). V příštím VFR by měl na tyto potřeby integrovaněji reagovat nový **Evropský fond pro konkurenceschopnost**. Tento fond vytvoří investiční kapacitu, která bude podporovat strategické technologie a výrobu (od umělé inteligence po kosmos, od čistých technologií po biotechnologická odvětví atd.), které mají zásadní význam pro evropskou konkurenceschopnost, včetně výzkumu a inovací a významných projektů společného evropského zájmu. Pomůže mobilizovat soukromé investice a snížit jejich riziko.

⁽²⁸⁾ Blog ECB, „Pozor na problém: strategické investiční potřeby Evropy a jak je podpořit“, 2024.

Veřejné financování není dostatečné: ve velkém měřítku musí být rovněž využíván soukromý kapitál. Potenciál skupiny EIB musí být plně využit k přilákání soukromých investic a překlenutí investiční mezery v Evropě ve všech prioritních oblastech, od dekarbonizace až po obranu. K dalšímu posílení veřejných investic může rovněž přispět síť evropských podpůrných bank a dalších mezinárodních finančních institucí. Ukázalo se, že finanční nástroje a rozpočtové záruky snižující riziko jsou účinnými nástroji, jejichž průměrný multiplikační účinek dosud přesáhl patnáctinásobek. V návaznosti na úspěšné provádění programu InvestEU, v jehož rámci již byly mobilizovány investice ve výši 218 miliard EUR ⁽²⁹⁾, z nichž 65 % pochází ze soukromých zdrojů, bude navrženo širší využívání režimů financovaných EU, které snižují riziko, na podporu rizikovějších a rozsáhlejších investic v klíčových hospodářských odvětvích. Měly by být také dále mobilizovány vlastní zdroje skupiny EIB. To by spolu se zdroji EU mělo umožnit větší využívání záruk, úvěrů, nástrojů kombinujících zdroje, jakož i dalších typů finančních nástrojů (včetně vlastního kapitálu) napříč politickými prioritami podporovanými z rozpočtu EU. Zahrnuje také rozšíření oblasti působnosti stávajících programů financování, počínaje programem InvestEU, což znamená, že mandáty skupiny EIB a dalších partnerů budou širší, jednodušší, rychlejší a pružnější. Otevřená architektura těchto nástrojů představuje příležitost pro intenzivnější spolupráci a synergie s národními podpůrnými bankami a mezi nimi.

2.4. Podpora dovedností a kvalitních pracovních míst při zajištění sociální spravedlnosti

Základem konkurenceschopnosti Evropy jsou její lidé. EU je domovem nejlepších světových vědců a výzkumníků a dynamických tvůrčích a kulturních odvětví. Disponuje velkým počtem kvalifikovaných pracovníků, silným systémem vzdělávání a odborné přípravy, inkluzivním trhem práce, nediskriminačními zákony a silným sociálním státem. Evropský trh práce však prochází hlubokou transformací. Zatímco zaměstnanost v EU vzrostla na 216,5 milionu osob, čímž míra zaměstnanosti dosáhla nové rekordní výše 75,3 %, a míra nezaměstnanosti se v roce 2023 dostala na historické minimum (6,1 %), přetrvává nedostatek v oblasti dovedností a nedostatek pracovních sil. Například téměř čtyři z pěti malých a středních podniků v EU uvádějí, že mají potíže s hledáním pracovníků s vhodným souborem dovedností ⁽³⁰⁾.

Účinné sociální politiky založené na evropském pilíři sociálních práv mají pro utváření konkurenceschopné Evropy zásadní význam. Konkurenceschopnější ekonomika s vysokou produktivitou zajistí, že náš sociální model bude dlouhodobě finančně udržitelný a že občané uvidí jasné cesty k vlastnímu ekonomickému úspěchu. Všichni Evropané být musí schopni přispívat k většímu zlepšení konkurenceschopnosti a mít z něj prospěch.

Aby byl zajištěn dobrý soulad mezi dovednostmi a požadavky trhu práce, předloží Komise iniciativu na vytvoření unie dovedností, která se zaměří na investice, vzdělávání dospělých a celoživotní učení, vytváření dovedností, které obstojí i v budoucnu, udržení dovedností, spravedlivou mobilitu, přilákání a integraci kvalifikovaných talentů ze třetích zemí a uznávání různých typů odborné přípravy, aby lidé mohli pracovat v celé Unii. Zásadní význam pro přechod mezi jednotlivými pracovními místy a profesemi mají změna

⁽²⁹⁾ Program InvestEU poskytuje širokou investiční podporu prostřednictvím čtyř oken: udržitelná infrastruktura; výzkum, inovace a digitalizace; malé a střední podniky; sociální investice a dovednosti.

⁽³⁰⁾ Eurobarometr: Evropský rok dovedností (2023) – Nedostatek v oblasti dovedností, strategie nábory a udržení zaměstnanců v malých a středních podnicích.

kvalifikace a prohlubování dovedností stávající pracovní síly v Evropě. Unie dovedností bude zahrnovat strategický plán vzdělávání v oborech STEM, akční plán pro základní dovednosti zaměřený na školní vzdělávání a evropskou strategii pro odborné vzdělávání a přípravu a posílí aliance evropských univerzit. Význam dovedností a povolání pro trh práce vyžaduje rovněž intenzivní dialog se sociálními partnery, usnadnění uznávání a potvrzování dovedností a získávání důkazů o současných a budoucích dovednostech a trendech na trhu práce. Práce v této oblasti bude zahrnovat iniciativu týkající se přenositelnosti dovedností, jejímž cílem je usnadnit uznávání získaných dovedností v případě mobility. Kromě toho musí být Evropa také přístupnější a atraktivnější destinací pro kvalifikované odborníky ze třetích zemí, o které soupeříme s jinými jurisdikcemi, a to na základě stávajících Talentových partnerství s partnerskými zeměmi a budoucího Rezervoáru talentů EU.

Kromě toho se Evropa potýká s úbytkem obyvatelstva v produktivním věku, a proto je nutné zvýšit účast na trhu práce ⁽³¹⁾. Existuje mnoho faktorů, které omezují přístup k práci pro ženy, mladé lidi a starší občany, kteří chtějí být nadále ekonomicky aktivní. Přístup na trh práce je obtížný také pro osoby s nízkou kvalifikací, osoby se zdravotním postižením a další nedostatečně zastoupené skupiny. Zvyšování účasti na trhu práce a produktivity práce do značné míry závisí na spravedlivých pracovních podmínkách, důstojných mzdách, rovnováze mezi pracovním a soukromým životem a na přístupu k cenově dostupné a kvalitní péči o děti a dlouhodobé péči. V zájmu řešení těchto a dalších aspektů ovlivňujících účast na trhu práce bude Komise spolupracovat se sociálními partnery na předložení plánu kvalitních pracovních míst. Komise dále předloží plán cenově dostupného bydlení.

A konečně, svět práce se mění, a zatímco se rozvíjejí nová rychle rostoucí hospodářská odvětví, pracovníci potřebují způsoby, jak se přizpůsobit, aby si udrželi a našli zaměstnání, a zároveň měli během přechodných období záchrannou síť. Prostřednictvím evropského semestru bude kladen velký důraz na motivaci členských států při modernizaci systémů sociální ochrany s cílem zajistit všem pracovníkům přístup k přiměřené, účinné a účelné ochraně. Důchodové reformy by měly být spojeny s iniciativami, které podporují delší pracovní život, aktivní a zdravé stárnutí a vytvářejí inkluzivnější trhy práce.

2.5. Spojení sil pro maximalizaci dopadu: nástroj pro koordinaci konkurenceschopnosti

EU neuspěje při plnění svých cílů, pokud nebude možné účinněji koordinovat vnitrostátní politiky a politiky EU. Evropa zaostává za tím, čeho by mohla dosáhnout společným jednáním, protože její průmyslové a výzkumné politiky jsou roztržštěné mezi EU a členské státy a napříč řadou nekoordinovaných cílů. V rámci jednotného trhu každý členský stát uplatňuje vlastní průmyslovou a podpůrnou politiku s cílem zvýšit vnitrostátní konkurenceschopnost, přičemž jen málo zohledňuje to, co se děje v jiných členských státech, nebo dokonce na jejich úkor. Tím se snižuje účinnost těchto politik a zdrojů, což omezuje celkový přínos z hlediska celé EU ⁽³²⁾.

⁽³¹⁾ Srov. Evropská komise, Demografické změny v Evropě: soubor opatření, COM(2023) 577.

⁽³²⁾ Pracovní dokument MMF 24/249, Průmyslová politika v Evropě: perspektiva jednotného trhu, připravili Andrew Hodge, Roberto Piazza, Fuad Hasanov, Xun Li, Maryam Vaziri, Atticus Weller, Yu Ching Wong, prosinec 2024.

Komise navrhne nový nástroj pro koordinaci konkurenceschopnosti, aby společně jednala s členskými státy o společných prioritách v oblasti konkurenceschopnosti ve vybraných klíčových oblastech a projektech považovaných za strategicky důležité a ve společném evropském zájmu. Evropský semestr a nástroj NextGenerationEU zavedly úspěšnou logiku spojování reforem a investic s cílem provádět priority EU na vnitrostátní úrovni. Tento přístup by měl být doplněn koordinovanými přeshraničními a celounijními opatřeními.

Cílem nástroje pro koordinaci konkurenceschopnosti bude sladit průmyslové a výzkumné politiky a investice na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni. Pomůže realizovat nové významné iniciativy a/nebo přeshraniční projekty s evropskou přidanou hodnotou pro strukturální hospodářskou transformaci, produktivitu, dlouhodobý růst a kvalitní pracovní místa a ve prospěch jednotného trhu. Opatření týkající se společných priorit v oblasti konkurenceschopnosti v daném odvětví, nezbytných podpůrných reforem a investic a konkrétních projektů vyžadujících přeshraniční koordinaci budou určena v úzké spolupráci s členskými státy a dalšími klíčovými zúčastněnými stranami. Nástroj pro koordinaci bude fungovat ve spojení se zjednodušeným evropským semestrem zaměřeným na reformy a investice do konkurenceschopnosti na vnitrostátní úrovni. Obojí bude součástí soudržného a jednoduchého mechanismu řízení, který bude informovat o rozhodnutích o investicích a reformách na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni. Tento nový mechanismus řízení propojí priority EU s rozpočtem EU, protože pro uskutečnění unie investic je nezbytné sladit unijní, veřejné a soukromé výdaje s prioritami EU v oblasti konkurenceschopnosti.

V počáteční fázi navrhne Komise jako pilotní případy koordinaci politik EU a členských států v několika vybraných oblastech s jasnou přidanou hodnotou pro konkurenceschopnost EU. Těmito oblastmi by mohla být energetická a dopravní infrastruktura (např. elektrické sítě a skladování elektřiny a udržitelná paliva a dobíjení), digitální infrastruktura a případy vertikálního použití umělé inteligence, biotechnologie, jakož i další klíčové výrobní kapacity (např. pro kriticky důležité léčivé přípravky).

Veřejné financování za účelem provádění těchto pilotních projektů bude vyžadovat maximální využití soukromého kapitálu, a to s ohledem na velké investiční potřeby. Komise bude v úzké spolupráci s členskými státy sledovat pokrok směrem k účinnému sbližování právních předpisů. Na základě těchto zkušeností Komise společně s členskými státy vypracuje mechanismus řízení investic. Komise plánuje spolupracovat na metodice pro určení a vymezení dalších strategických infrastrukturních sítí, odvětví nebo činností vhodných pro investice a koordinaci politik v rámci nástroje pro koordinaci konkurenceschopnosti, přičemž zohlední jejich potenciál pro inovace, dekarbonizaci a hospodářskou bezpečnost ⁽³³⁾.

V rámci stávajícího VFR by finanční pobídky pro provádění koordinovaných investic mohly vycházet z úspěšných zkušeností s platformou STEP, v jejímž rámci již bylo z fondů politiky soudržnosti členských států a regionů přeměřováno více než 6 miliard EUR

⁽³³⁾ Draghiho zpráva poskytuje (na straně 41) užitečné – i když nutně schematické a nikoliv vyčerpávající – východisko, které rozlišuje čtyři různé obecné případy, pro něž by se příslušný soubor nástrojů politiky lišil: i) odvětví, kde je nákladová nevýhoda Evropy příliš velká na to, aby byla vážným konkurentem, a kde je pro omezení závislosti klíčová diverzifikace; ii) odvětví, kde se zájem EU zaměřuje spíše na umístění výroby (a související zaměstnanosti) v Evropě než na původ technologií; iii) odvětví, v nichž si evropské společnosti musí zachovat příslušné know-how a výrobní kapacity, což umožní zvýšení výroby v případě geopolitického napětí; a iv) „vznikající průmyslová odvětví“, v nichž má EU inovační náskok a vidí vysoký potenciál budoucího růstu.

na podporu strategických cílů a 8,7 miliardy EUR v rámci pěti programů přímo řízených Komisí. Kromě dalšího přeprogramování fondů politiky soudržnosti by finanční pobídky k provádění akčních plánů mohly pocházet od skupiny EIB, národních podpůrných bank a dalších prováděcích partnerů na základě posílené záruky programu InvestEU. To by zahrnovalo přeprogramování finančních prostředků členských států z nástroje NextGenerationEU do jejich vnitrostátních podfondů v rámci programu InvestEU a cílené změny pravidel programu InvestEU s cílem zvýšit jeho schopnost nést rizika.

V rámci příštího VFR bude provádění nástroje pro koordinaci konkurenceschopnosti podporováno novým fondem pro konkurenceschopnost. Tento fond bude řešit problém, že naše výdaje jsou rozděleny do příliš mnoha překrývajících se programů, z nichž mnohé financují stejnou věc, ale s různými požadavky a obtížemi při účinném kombinování finančních prostředků. Komplexní architektura fondu umožní doprovázet evropské projekty po celou dobu jejich investičního vývoje, od výzkumu, přes rozšiřování, průmyslové využití až po výrobu. Bude schopna pružně mobilizovat všechny naše finanční nástroje: granty, půjčky, vlastní kapitál a veřejné zakázky. Kromě toho by v zájmu zajištění soudržnosti a maximalizace kapacity mohlo financování spojené s budoucími vnitrostátními plány kombinujícími klíčové reformy a investice poskytnout finanční pobídky a podporu pro opatření určená prostřednictvím koordinačního nástroje.

Stěžejní akce umožňující opatření

Souhrnné zjednodušení a definice malých podniků se střední tržní kapitalizací [26.2.2025]

- Evropská podnikatelská peněženka [2025]
- Strategie pro jednotný trh [2. čtvrtletí 2025]
- Revize nařízení o normalizaci [2026]
- Unie úspor a investic [1. čtvrtletí 2025]
- Příští VFR, včetně fondu pro konkurenceschopnost a nástroje pro koordinaci konkurenceschopnosti [2025]
- Unie dovedností [1. čtvrtletí 2025]
- Plán pro kvalitní pracovní místa [4. čtvrtletí 2025]
- Iniciativa pro přenositelnost dovedností [2026]

3. Závěr

Prioritou příštích let musí být obnova konkurenceschopnosti Evropy. Evropa má všechny předpoklady k tomu, aby byla konkurenceschopná ve světové ekonomice zítřka, je však naléhavě potřeba změnit rychlost. Musí použít své silné stránky a rychle využít svou vlastní cestu k růstu produktivity založenému na inovacích a směrem ke klimaticky neutrální budoucnosti. Kompas konkurenceschopnosti ukazuje na EU, kde mohou inovátoři rychle uvádět výrobky na trh a podniky mohou snadno získat přístup k financování díky integrovanému a účinnému soukromému kapitálovému trhu v celé EU.

Kde může začínající společnost umístit a rozšířit svou činnost – ať už jde o zboží nebo služby, a to v kterékoli části jednotného trhu. Kde významný podíl špičkových světových hráčů v odvětvích deep tech tvoří Evropané a kde výrobní odvětví a zemědělci úspěšně spojují konkurenceschopnost s přechodem na nízkouhlíkovou a udržitelnou produkci. Kde se pracovníci mohou rozvíjet v kvalitních pracovních místech a spoléhat na trvalou sociální ochranu a záchranné sítě. Kde mají všichni zákazníci přístup k cenově dostupné, čisté energii a k produktům, kdykoli a kdekoli je potřebují, a to díky jednomu z největších kontinentálních trhů a síťové infrastruktuře na světě. Kde EU a členské státy využívají svou kolektivní váhu ke společnému postupu a snížení nadměrné závislosti.

Kompas navrhuje nový přístup ke konkurenceschopnosti, který spojuje průmyslové politiky, investice a reformy, sjednocené kolem společné vize. Každá složka posiluje tu druhou. Reformy k prohloubení jednotného trhu jsou nezbytné k tomu, aby průmyslové politiky a investice dosáhly plného účinku, rozšířily velikost trhu, usnadnily podnikům rozšiřování jejich činnosti a udržely zdravý konkurenční tlak ve prospěch podniků a pracovníků. Tento přístup je podpořen rozsáhlým úsilím o zjednodušení a novým správním rámcem pro koordinaci opatření na úrovni EU a na úrovni členských států.

Konkurenceschopnost není odpovědností pouze na úrovni EU. Orgány EU, vlády jednotlivých států, regionální orgány a také podniky se musí postavit této výzvě čelem, spolupracovat **při společném úsilí** a posunout závazek a spolupráci na novou úroveň. Klíčovým nástrojem pro naplňování strategických priorit bude nástroj pro koordinaci konkurenceschopnosti. Při provádění tohoto programu bude Komise úzce a pravidelně konzultovat se zúčastněnými stranami s cílem určit prioritní oblasti zájmu a nalézt řešení, jak usnadnit podmínky podnikání. Základem bude i nadále sociální dialog.

Kompas bude tvořit rámec pro práci Komise po celé toto funkční období. Posílení konkurenceschopnosti není rychlé řešení. Některá z opatření kompasu budou předložena rychle a mohou i rychle přinést hmatatelné výsledky. Mnohé z nich však přinesou výsledky až ve střednědobém horizontu a budou vyžadovat stabilní kurz. Pokrok v oblasti Kompasu konkurenceschopnosti bude každoročně sledován a budou o něm podávány zprávy prostřednictvím Výroční zprávy o jednotném trhu a konkurenceschopnosti.

Příležitosti jsou omezené. EU se musí rozhodnout, zda bude jednat jednotně v zájmu budoucí udržitelné prosperity pro všechny, nebo se smíří s rozdělením a hospodářským poklesem.

Komise vyzývá Evropský parlament, Radu, Evropskou radu a sociální partnery, aby Kompas konkurenceschopnosti schválili a aktivně přispěli k realizaci iniciativ, které obsahuje.